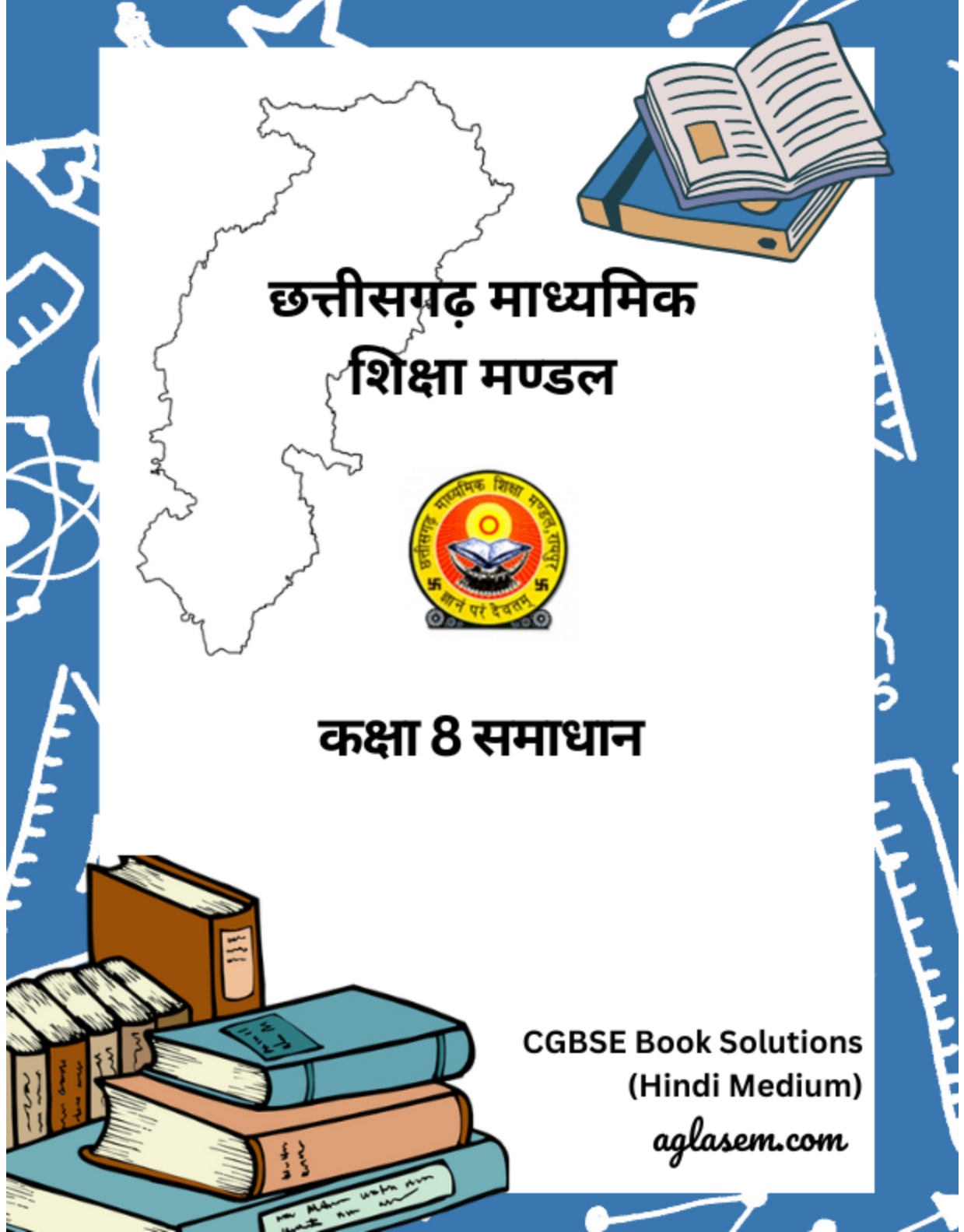

CG Board Class 8 Sanskrit Solutions

CGBSE Class 8 Sanskrit Solutions
Chapter 18
महाकविः कालिदासः

Page No. 49

अभ्यासप्रश्नः -

प्रश्न 1 - संस्कृत में उत्तर दीजिए -

(क) कालिदासस्य जन्मभूमिः कुत्र अस्ति ?

उत्तर - कालिदासस्य जन्मभूमिः उज्जयिन्यां अस्ति।

(ख) के मूर्खान्वेषणार्थं निर्गताः ?

उत्तर - विद्धांसः मूर्खान्वेषणार्थं निर्गताः।

(ग) कया सह कालिदासस्य विवाहः जातः ?

उत्तर - विधोत्तमायाः सह कालिदासस्य विवाहः जातः।

(घ) कस्या अनुग्रहेण कालिदासः विद्धान् अभवत् ?

उत्तर - देव्याः अनुग्रहेण कालिदासः विद्धान् अभवत्।

(ङ) कालिदासेन कोषाम् ग्रन्थानां रचना कृता ?

उत्तर - कालिदासः अभिज्ञानशाकुन्तलं, मेघदूतं, रघुवंशकुमारसम्भवम्, विक्रमोर्वशीयं, मालविकाग्निमित्रञ्चेति सप्त ग्रन्थानां रचनाम् कृता।

प्रश्न 2 - उचित सम्बन्ध जोड़िये -

(1) कालिदासस्य जन्मभूमिः	-	शारदानन्द नृपः
(2) विक्रमादित्यस्य नवरत्नेषु	-	अभिज्ञानशाकुन्तलम्
(3) विधोत्तमायाः पिता	-	मेघदूतम्
(4) कालिदासस्य श्रेष्ठकृति	-	रघुवंशम्
(5) खण्डकाव्यम्	-	उज्जयिनी
(6) महाकाव्यम्	-	कालिदासः

- (1) कालिदासस्य जन्मभूमिः - उज्जयिनी
 (2) विक्रमादित्यस्य नवरत्नेषु - कालिदासः
 (3) विद्योत्तमायाः पिता - शारदानन्द नृपः
 (4) कालिदासस्य श्रेष्ठकृति - अभिज्ञानशकुन्तलम्
 (5) खण्डकाव्यम् - मेघदूतम्
 (6) महाकाव्यम् - रघुवंशम्

प्रश्न 3 - रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए -

(अ) विक्रमादित्यस्य _____ कालिदासः एकः
 उत्तर - नवरत्नेषु

(ब) शास्त्रार्थे यः मां _____ तेन सह विवाहं करिष्यामि।
 उत्तर - पराजेष्यति

(स) एकदा रात्रौ _____ ध्वनिमभवत्।
 उत्तर - उष्ट्रस्य

(द) जर्मनकविना _____ अस्य काव्यस्य प्रशंसा कृता
 उत्तर - गेटे महोदयेन

प्रश्न 4 - संधि विच्छेद कर प्रकार बताईये -
 उत्तर -

तदनुग्रहेण = तत् + अनुग्रहेण (व्यंजन संधि)
 कश्चित् = कः + चित् (विसर्ग संधि)
 वाग्विशेषः = वाक् + विशेषः (व्यंजन संधि)
 सूक्तिः = सः + उक्ति (विसर्ग संधि)
 अस्त्युत्तरस्याम् = अस्ति + उत्तरस्याम् (यण् स्वर संधि)

प्रश्न 5 - दिए गए सामासिक शब्दों के विग्रह कर नाम लिखिए -

नवरत्नम् = नवा रत्नानम् समाहारः (दधिगु समास)
 राजकन्या = राज्ञः कन्या (तत्पुरुष समास)
 शब्दत्रयम् = त्रयाणां शब्दानां समाहारः (दधिगु समास)